

BATIDAN DOĞUYA AVRUPA VE ASYA'NIN BULUŞTUĞU YER TÜRK- ALMAN GENÇLİK DEĞİŞİMİ 1-10 AĞUSTOS 2002

1 Ağustos 2002 Perşembe Günü Türk ve Alman katılımcıların Bolu'ya varışları gerçekleşti.

02.08.2002 CUMA:

Sabah

Program, Bolu Valisi Sayın Mehmet Ali Türker'i ziyaretle başladı. Habitat ve Gündem 21 Gençlik Derneği adına Bilge Turcan ve Haus Am Maiberg adına Susanne Kolb değişimin amacını belirterek Bolu'ya ve Sayın Vali'ye gençlik değişim programına ev sahipliği yaptıkları için teşekkür ettiler. Bolu Valisi, Bolu'nun güzelliklerinden bahsederek programın amacına uygun bir şekilde gerçekleşeceğini temenni ettiklerini belirtti ve ev sahibi olmaktan memnun olduklarını vurguladı.

Valilikten sonra Bolu Belediye'sine geçilerek Belediye Başkanı Sayın Yüksel Ceylan'a nezaket ziyaretinde bulunuldu. Belediye Başkanı Yüksel Ceylan, Belediye Başkan Yardımcısı Rıza Elibol, Habitat ve Gündem 21 Gençlik Derneği'nden Bilge Turcan, ve Haus am Maiberg'den Susanne Kolb tarafından değişimle ilgili bilgi verildi.

Bu ziyaretin ardından Karaçayır Gençlik Evi'ne gidilerek Bolu'daki gençlerle bir araya gelindi. Hem Almanya'dan gelen gençler, hem Yerel Gündem 21 kentlerinden gelen katılımcılar hem de Bolu'daki gençler arasında tanışma ortamı oluşturuldu. Daha sonra değişim katılımcıları arasında isim öğrenme oyunu oynanarak katılımcıların birbirlerine ısınmaları sağlandı.

Öğleden Sonra

Öğleden sonraki bölümde katılımcıların birbirleri hakkında daha ayrıntılı bilgi sahibi olmaları için ikişerli gruplar halinde bir Türk bir Alman olmak üzere birbirlerinin posterlerini hazırladıkları bir çalışma yapıldı. Bu çalışmada, iki kişi birbirleri hakkında -hobi, kişisel özellikler, okul, aile- bilgiler edinerek eşini anlatan bir poster hazırladılar. Daha sonra hazırlanan posterlerin sunumu yapıldı. Verilen aranın ardından, "Diğer ülke hakkında ne biliyorum?" konulu bir atölye çalışması gerçekleştirildi. Katılımcılar dörder kişilik karma gruplar halinde diğer ülke hakkında bildiklerinin resimlerini çizerek hem önyargılarını açığa çıkardılar hem de çizdikleri şekillerin o dildeki karşılığını sorarak Türkçe ve Almanca kelimeleri anlamlarıyla öğrenmiş oldular.

Almanlar Türkler hakkında ne biliyor?

Türkler Almanlar hakkında ne biliyor?

Cami

Gelişmiş sanayi

Pazar

Uzun sarı saçlı kızlar

Misafirperverlik

Evde beslenen hayvanlar

Cana yakın insanlar

Şişmanlık

Geniş aile

Bira

Döner Kebap

Mercedes

Deve

İyi eğitim sistemi

Harem

Berlin duvarı

Plastik torbalarla ucuz markette alışveriş

Avrupa'nın kalbi

Palmiye

Futbol

Kumsallar

Cep telefonu
Atatürk
Sokakta öpüşen gençler
Nargile
BMW
İslam
Hızlı tren
Hamam
Yağmur
Çay
Hıristiyanlık
Baklava
İncil
Rakı
Mavi gözler
Sünnet
Çikolata
Altın diş
Euro
Küpeli erkek
Deri pantolonlar
Altın kolye
Patates
Yüksek topuklu ayakkabılar
Güzel evler ve temiz sokaklar
Güneş gözlüğü
Hitler
Jöleli saçlar
18 yaşında ayrı eve çıkma
Kendilerine özgü ekmeek
İrkçılık

Bu atölye çalışmasıyla, Alman gençlerin Türkler hakkındaki bilgilerinin ve kafalarındaki Türk figürünün Almanya'da yaşayan Türklerin etkisi altında kaldığı görüldü. Özellikle Johanna Gereke tarafından çizilen "Almanya'da yaşayan tipik Türk erkeği" ön yargıların neler olduğu konusunda çok iyi bir örnek oluşturdu. Türk katılımcılar bu değişime katılmalarının nedenlerinden birinin de bu ön yargıyı gidermek olduğunu belirttiler. Türk katılımcılar Almanya ve Almanlar denince rahatlığın ve refahın akla geldiğini dile getirdiler. Alman katılımcılar bunun nedeninin 18 yaşından sonra ailelerinden ayrı eve çıkabilmeleri olduğunu söylediler. Türk katılımcılar ayrıca Türkiye'de garip karşılanan birçok davranışın Almanya'daki doğallığından bahsettiler. Alman katılımcılar da bunun kültürle ve alışkanlıkla bağlantılı olduğunu söylediler. Alman katılımcılar ayrıca Türklerin sahip olduğu geniş ailelere olumlu baktıklarını ve aile fertleri arasındaki bağlılığın Alman aile fertleri arasında bulunmadığını belirttiler.

Bu atölye çalışmasıyla birinci gün için amaçlanan iki farklı kültürdeki gençlerin birbirlerini tanımaları ve diğer kültür hakkında neler bildiklerini görmeleri gerçekleşmiş oldu.

Atölye çalışmalarının ardından Deprem Müzesi'ne gezi düzenlendi. Türk-Alman katılımcılara Bolu'daki gençler de eşlik etti. 17 Ağustos ve 22 Kasım depremleri hakkında bilgi verildi. Depremden hemen sonra çekilen fotoğraflarla depremin Bolu'yu ne derece etkilediği görüldü ve deprem sonrasında yapılan çalışmalar anlatıldı. Gerek Alman gerekse Türk katılımcılar bu tablodan oldukça etkilendiler. Son olarak müze önünde toplu fotoğraf çekilerek akşam yemeği için DSİ Gökçöy Tesislerine gidildi.

03.08.2002 CUMARTESİ :

Sabah

Katılımcılar Bolu Valisi'nin davetlisi olarak özürü çocuklar için rehabilitasyon merkezinde düzenlenen sünnet törenine katıldı. Sünnet olan çocuklar ve diğer özürü çocuklarla zaman geçirildi. Rehabilitasyon merkezi Vali ve merkezin müdürü eşliğinde gezilerek bu mekan hakkında bilgi verildi. Katılımcıların soruları cevaplandırıldı. Daha sonra bu merkezde kalan çocukların yaptıkları resimlerden oluşan sergi gezildi.

Gezinin katılımcılar üzerindeki etkisi ve katılımcıların ilgileri nedeniyle Karaçayır Gençlik Evi'ne dönüldüğünde inançlar ve bunlara bağlılık konulu tartışma gerçekleştirildi. Önce gençler katıldıkları tören hakkındaki görüşlerini belirttiler. Daha sonra Alman katılımcıların sünnet hakkındaki soruları Türk katılımcılar tarafından cevaplandırıldı.

Türk katılımcılar sünnetin Türk ailelerince çok önemsendiğini ve bunun erkeklige ilk adım olarak algılandığını dile getirdiler. Ayrıca sadece inanç açısından değil sağlık açısından da yararlı olduğunun kanıtlandığını vurguladılar. Alman katılımcılar ise sünnetin kendi inanışlarına çok uzak olduğu için kabul edilmesinin zor olduğunu belirttiler. Daha sonra Türk katılımcılar sünnetin İslam dinindeki yerinden bahsettiler. Her iki farklı inanışa sahip genç grubu dinleri ve bu dinin gereklerini ne kadar yerine getirdiklerini anlattı. Bu oturum sonrasında hem gençler bilgi edinmiş oldu hem de inançlar hakkındaki önyargıları ortaya çıkmış oldu.

Öğleden Sonra

Bolu'daki gençlerle birlikte Aladağlara'a gidildi. Yol boyunca şarkılar söylendi. Aladağlar'da katılımcılar serbest bırakıldı ve zaman, basketbol ve voleybol oynanarak ve balık tutarak geçirildi. Kaynaştırıcı oyunlar oynanarak birlikte hareket etme ve takım ruhu gibi olgular katılımcılara gösterilmeye çalışıldı.

Aladağlar'dan ayrıldıktan sonra Gölcük gölünün etrafında yürüyüş yapıldı.

04.08.2002 PAZAR :

Sabah

Bolu'nun tarihi yerleri olan Büyük Cami ve Taşhan gezildi. Katılımcılara, Büyük Cami ve Bolu tarihi hakkında bilgi verildi. Büyük Cami'nin restorasyon altında olması nedeniyle bir başka camiye daha gidildi. Burada Alman katılımcıların Müslümanlık ve ibadet ile ilgili soruları cevaplandırıldı. Türk katılımcılar da Hıristiyanlık ve onların ibadetleri üzerine sorular sorarak iki farklı inanç hakkında bilgi alışverişi gerçekleşti.

Öğleden Sonra

Sarıalan Yaylası'na öğle yemeğine gidildi. Yemekten sonra gölün etrafında yürüyüşe çıkıldı. Havanın soğuk olması ve yağmurun başlaması nedeniyle şehir merkezinde bir kafeye gidildi.

Akşam

Akşam yemeği İtfaiye Bahçesi'nde Bolu'daki gençler ve yerelden insanlarla birlikte yenildi. Yemekten sonra Karaçayır Gençlik Evi'ne geçilerek resimlerle Atatürk'ün hayatını anlatan slayt gösterisi izlenildi. Kütahya katılımcısı Dinçer Kemer, gösterim boyunca bilgi verdi ve soruları cevapladı. Daha sonra geçtiğimiz aylarda Bolu'da düzenlenen safari turunun görüntüleri izlendi. Yerel Gündem 21'i anlatan kısa bir tanıtım filmi gösterildi. Projenin Türkiye'deki uygulanışı Alman katılımcılar tarafından ilgi gördü ve bu konudaki çalışmalar hakkında sorular cevaplandırıldı. Ertesi günkü programa bu konunun da eklenmesi önerisi kabul edildi.

05.08.2002 PAZARTESİ:

Sabah

Kahvaltıdan sonra Karaçayır Gençlik Evi'ne geçilerek katılımcıların uyanması için kaynaştırıcı oyun oynandı. Bu sabahki atölye çalışması için de bir ön hazırlık niyetindeydi. Daha sonra katılımcılar dört ayrı gruba ayrılarak "okul ve boş zaman" konulu atölye çalışmasını gerçekleştirdiler.

Atölye Çalışması: Okul ve Boş Zaman

Gruplarda Türk ve Alman katılımcılar kendi eğitim sistemlerinden bahsettiler. Daha sonra her ülke diğer ülkenin sistemi hakkındaki yorumlarını içeren sunumlarını yaptı.

Türk Eğitim Sistemi:

- Sınıflar çok kalabalık,
- Sınıf geçmek için sınava girmek gerekmiyor, okulu kazanmak için sınav var.
- Üniversiteye giriş sınavı adil değil,
- Özel okullar fazla ve ücretleri çok yüksek,
- Liselerde dersler daha genel nitelikli,
- Dershane boş zamanları dolduruyor.
- Dile verilen önem az,
- Teori ön planda, uygulama zayıf,

Alman Eğitim Sistemi:

- Sistemleri çok karışık,
- Sınıfta öğrenci sayısı az,
- Öğretmenler tarafında yönlendirilme çok fazla,
- Seviyeye göre okulla var.
- Daha adil bir sistem,
- Özel okullar devlet okulları kadar yaygın değil,
- Dile verilen önem fazla, (en az iki dili ana dilleri gibi öğreniyorlar)
- Sanatsal dersler ağırlıklı

Öğleden Sonra

Bir önceki gün yapılan Yerel Gündem 21 sunuşu nedeniyle katılımcılar kendi kentlerinde yaptıkları çalışmalardan ve sivil toplum hareketinden bahsetmek istediler. Bunun üzerine önce Habitat ve Gündem 21 Gençlik Derneği ve Haus Am Maiberg çalışmalarını anlattı. Daha sonra Yerel Gündem 21 hakkında bilgi verildi ve katılımcılar kendi çalışmalarından örnekler verdiler.

Alman katılımcılar Türkiye'deki Yerel Gündem 21 Projesi'nin bu derece başarılı olmasından etkilendiklerini ve Türk gençlerinin Yerel Gündem 21 Projesi'nde aktif olmalarından duydukları şaşkınlığı dile getirdiler. Tüm bunların gönüllü olarak yapılması ve zamanın büyük bir bölümünün bu tür sosyal işlere ayrılmasının takdir edilir olduğunu söyleyerek Türkiye'deki gençlerin bu yollarından haberdar olmadıklarını belirttiler.

Almanya'daki Yerel Gündem 21 hakkında bilgi verildi. Alman katılımcılar farklı sivil toplum kuruluşlarında çalışıyorlar. Bugüne kadar Yerel Gündem 21 Projesi kapsamındaki çalışmalara katılmamışlar. Her biri daha önce Haus Am Maiberg tarafından gerçekleştirilen eğitim programlarında aktif yer almış.

Bu oturum sonunda gençlerin sivil toplum çalışmalarına katılmalarının önemi ve gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmış oldu.

Akşam

Bolu gençlerinin de katıldığı akşam yemeğinden sonra Alman katılımcıların hazırladığı Alman Gecesi başladı. Bu gecede skeç gösterileri, her mevsimde neler yaşandığına dair hikayeler, şarkılar ve oyunlarla Almanya'ya özgü festivaller tanıtılmış oldu. Yaşadıkları şehri tanıtan broşürler ve resimler dağıtıldı. Ülkelerinden getirdikleri yiyecek ve içecekleri ikram edildi.

06.08.2002 SALI:

Sabah

Kahvaltının ardından şehir merkezindeki bir parkın rehabilitasyonu gerçekleştirildi. Burada herkes istediği işe

göre gruplara ayrıldı. Bir grup toprak taşırken bir grup taşları yerleştirdi, başka bir grup yerleri düzleştirdi. Bu işlerin yapılması sırasında görevliler de yardım ettiler. Yorucu olmasına rağmen çalışma herkesin hoşuna gitti. Sonunda işçilerle birlikte toplu bir resim çektiler ve çalışmaya son verildi.

Öğleden Sonra

"Türkçe'ye Başlangıç" başlıklı atölye çalışması yapıldı. Katılımcılar gruplara ayrılarak Türkiye'ye özgü durumlar hakkında Türkçe diyaloglar yazdılar ve bunları skeçler halinde oynadılar.Yaklaşık bir buçuk saat süren çalışma oldukça zevkli ve verimli geçti. Katılımcılara verilen durumlar: hastane, büyükanne büyükbabaya ziyaret, dolmuş durağı, ev gezmesi, iş görüşmesi.

Yarım saat aradan sonra "Almanca'ya Başlangıç" konulu atölye çalışmasına geçildi. Sayıları ve renkleri öğreten oyunlar oynandı ve Almanca eylemler gösterilerek kelimeler öğrenildi.

Yapılan tüm atölye çalışmaları sonucunda ortaya çıkanlar duvarlara asıldı.

Akşam

Türk Gecesi. Gecede Bolu gençleri tarafından Atatürk'ün hayatı canlandırıldı. Halk oyunları gösterisi yapıldı. Kına gecesi canlandırıldı ve isteyenlerin eline kına yakıldı. Çeşitli dans gösterileri yapıldı ve katılımcıların kahve falına bakıldı.

07.08.2002 ÇARŞAMBA:

Sabah

Kahvaltıdan sonra öğlene kadar gruplar halinde değerlendirilmeler yapıldı ve katılımcılar programın biraz daha esnek olması için önerilerde bulundular. Onların istekleri doğrultusunda program yeniden düzenlendi. İsteyen katılımcılar öğle yemeği için Sultanbey Köyü'ne gitti.

Öğleden Sonra

Saat 17:00'daki Türk ailelerle buluşmaya kadar katılımcılar serbest bırakıldı. Bugünün akşamını tüm katılımcılar Bolu'daki ailelerle birlikte geçirdi.

08.08.2002 PERŞEMBE

Sabah

Karaçayır Gençlik Evi'nde toplandı ve DSİ Tesisleri'ne geçildi.

Öğleden Sonra

Katılımcılar 4 gruba ayrılarak "aile ve arkadaşlar" konusunu tartıştılar. Önce kaldıkları aileler hakkındaki görüşlerini belirttiler:

Gitmeden önce neler hissettiniz?

Heyecan vardı. Nasıl karşılanacağımı tahmin edebiliyordum ama yine de bir belirsizlik vardı. Biraz tedirgindim. Yabancı bi aile sonuçta. Nasıl davranacağımı bilemiyordum. Yaşadığım yerde Türk aileleri var. Onlar gibi bekliyordum ama daha farklı bir yapıda olduklarını gördüm. İyi bir tecrübe olacağını düşünüyordum; öyle de oldu.

Aileyle tanışınca neler gördünüz? Düşünceleriniz değişti mi?

- Çok cana yakınlar, bu beni oldukça rahatlattı. İçeri girdiğimde herkes gülümseyerek hoşgeldin dedi. Bu kadar sıcak bir karşılama beklemiyordum.
- Misafirperverler; bir dediğimizi iki etmediler.
- Yemekler çok güzeldi.

- Tüm gece boyunca yemek yedik. Yemek bitti tatlı yedik. Onu da bitirince meyve getirdiler. Her gece böyle mi yemek yeniliyor diye merak ettim.
- Tatlıları çok güzel ama çok ağırdı. Yememiz için çok ısrar ettiler.
- Çok ısrarcılar. Bizim ailede istemiyorum dersen o yemeği yemezsin. Burada hayır desen de tabağını dolduruyorlar.
- Hediyeler verdiler. Hatta benim gittiğim evde küçük kardeşin bilekliği çok güzel dedim çıkarıp bana verdi. Çok şaşırdım.
- Beklediğimizden daha modern ailelerde kaldık.
- Almanya'daki Türk aileleri gibi kalabalıklar. Benim kaldığım evde amcalar, teyzeler, kuzenler hatta komşular bile vardı.

Siz ailenizde en çok kimlere önem veriyorsunuz?

Ailem önemlidir; ama herkesle konuşamam ben.

Ben babamdan ziyade annemle daha rahat konuşurum. Türk ailelerinde babanın bir ağırlığı vardır.

Alman ailelerinde fertler arası ilişkiler daha rahat bence. Biz çok çekinmiyoruz babalarımızdan.

Bence Türkler aileye ve birlikteliğe daha çok önem veriyor. Biz o kadar bağlı değiliz ailelerimize.

Biz her akşam yemeğini beraber yeriz. Bu da ailemize verdiğimiz önemi gösteriyor. Sanırım tüm Türk ailelerinde böyle.

Ailele fertleri ve arkadaşlarınızla ilişkileriniz nedir? Her şeyi rahatça konuşur musunuz?

Ailemle her konuda hiç çekimeden konuşurum. Gerek okuldaki problemlerimi gerek kız-erkek ilişkilerindeki problemlerimi anlatırım.

Babam bize biraz uzak, bu nedenle annemle ve kardeşlerimle kişisel problemlerimi daha rahat konuşabiliyorum.

Bence aile fertleri arasındaki ilişkiler Alman ailelerinde daha rahat ama bu biraz da aileden aileye değişiyor. Yani

Türk aileleri böyle Alman aileleri şöyle diye genelleme yapmak çok sağlıklı bir genelleme olmaz.

İleride bir aile sahibi olmak ister misiniz?

Benim ailem biraz problemlili olduğu için aile kurma fikri bana biraz uzak gözüküyor. Ama ileride fikrim değişebilir.

Tabiki aile kurmak isterim. Bu ailemize karşı bir sorumluluk hatta.

Ben de kurmak isterim. Aile bu, en küçük sosyal yapı.

Ailenizde saygı göstergeleri nelerdir?

Bizde baba yanındayken bacak bacak üstün atılmaz mesela.

Bir evin büyüğü içeri girince ayağa kalkarız.

Ben abimin yanında hareketlerime dikkat etmeye çalışırım. Türk ailelerinde erkeğe verilen önem bellidir.

Almanya'da böyle bir şey yok. Sanmıyorum ki bir ailede böyle kurallar olsun.

Bunlar kural değil. Kendiliğinden olan şeyler. Saygıyı böyle gösteriyoruz biz.

Alman aileleri için saygıyı şöyle açıklayabiliriz: anne ve babanın çocukların düşüncelerine önem vermesi ve söylediklerini dikkate almaları.

Alman ailelerinde büyüklere karşı, hareket anlamında bir saygı beklentisi yok.

Ben mesela dışarı çıkarken saygımdan babama sorarım. Ama bu bir izin alma değildir genelde. Evet diyeceğini bilirim.

Bu atölye çalışması sonunda tüm katılımcılar aile ziyaretinden ve misafirlikten duydukları memnuniyeti dile getirdiler.

Öğleden Sonra

İki guruba ayrılan katılımcılardan bir grup önce göl kenarına yürüyüşe gitti;daha sonra atölye çalışmasını gerçekleştirdi. Diğer grup ise önceliği "Avrupa Birliği ve Türkiye" konulu atölye çalışmasına verdi. Her iki gruptaki çıktılar:

Avrupa Birliği hakkındaki düşünüyorsunuz?

Bence AB sadece ekonomik bir entegrasyon. Sosyal ve siyasal yönünün ön planda olduğunu düşünmüyorum.

Öyle olduğunu düşünmüyorum ben. Hayatımıza sosyal açıdan bir çok etkisi var. Ayrıca bunun siyasi boyutunu göz ardı etmemek de gerekir.

Sosyal etkilerinin en somutu EURO'nun hayatımıza girmesi oldu. Bunu sadece ekonomik olarak algılayamayız.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girişi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Daha rahat yaşam standartlarına ulaşmamız için birliğe girmemizin şart olduğuna inanıyorum ben. Hatta başka bir alternatif yok gibi.

Avrupa'nın bir parçası olduğumuza göre bu Birlik içerisinde olmamızın hakkımız olduğunu düşünüyorum.

Birlik'e giriş için bazı kriterler var. Türkiye bu kriterleri yerine getirirse ancak üye olabilir. Ben şu anda on kriterlerin gerçekleştirildiğini düşünmüyorum. Yani biraz erken.

Aday ülkelerin birçoğu hatta hepsi giriş için gerekli olan ilk iki basamağı gerçekleştirdiler bence. Fakat Türkiye bence daha o seviyeye ulaşamadı.

Bu kriterler için yasalar çıkıyor. Hatta bir çoğu meclisten geçti bile.

Yine de yasaların çıkması yeterli değil. Uygulamanın da iyi olduğunun görülmesi gerek.

Peki Avrupalı gençler, Avrupa Birliği'nin onlara sağladığı olanakların ne kadar farkında?

Aslında birliğin kuruluşundan beri içinde olduğumuz için avantajları hakkında fazla bilinçli değiliz. Yani bu hep vardı.

Eğitim olanaklarının farkındayız. Değişik ülkelerde iyi eğitimler alabiliyoruz. İstedığımız zaman Avrupa ülkelerine rahatça girip çıkıyoruz.

Ben en çok bu nedenle Avrupa Birliği'ne girilmesini istiyorum. Dışarıdan onların sahip olduğu olanaklar çok daha açık bir şekilde görülüyor. Bu olanaklardan yararlanmanın tek yolu da AB'ye üye olmak.

Türkiye, Avrupa Birliği'ne üye olsa eğitim sisteminin Avrupa standartlarına getirilmesi daha kolay olmaz mı? Ve hep eleştirdiğimiz de sistem olduğuna göre denildiği gibi en mantıklı ve en kolay yol üyelik.

Avrupa Birliği'nin genişlemesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Ben Almanlara sormak istiyorum: bu genişleme sizde bir tedirginlik yaratıyor mu? Çünkü Türkiye'nin AB'ye girmesiyle çok büyük bir nüfus serbest dolaşım hakkına sahip olacak ve Türkiye'deki genç nüfusunun iş sahalarına yönelmesi kolaylaşacak.

Ama bu iş sahalarına kabul edilecek kişilerin bazı özellikleri olmalı. Bunlardan biri de eğitim. Aynı işe başvurabiliriz; daha iyi eğitilmiş olan ya da kendini daha iyi gösteren bu işe sahip olur. Ben çok fazla tehlike olarak görmüyorum.

Bence bu bir tehlike değil ama yine de bir tedirginlik yaratabilir. Türkiye nüfusunun %60'ı 30 yaşın altında, Almanya'da ise yaşlı bir nüfus var.

Nüfus bence en önemli faktör AB'ye girişte. Küçümsenmeyecek bir 67 milyondan bahsediyoruz.

Her iki grubun atölye çalışması bittikten sonra yarım saat ara verildi ve değişimin değerlendirilmesi yapıldı.

Dinçer: Çok fazla konu öğrendik, çok fazla şey tartıştık. Çok yararlıydı.

Ulrich: En başta iki grup olarak başladık; ama şu anda bir grup olarak buradayız. Bu programa katılmış olmaktan ve bu grupta olmaktan gurur duyuyorum.

Melike: Bu değişimi hiç unutmuyacağım. Çok büyük bir deneyim oldu.

Katharina Herborn: Herkes çok dostça davrandı. Bugün ağladım; çünkü sizleri çok sevdim ve ayrılmak istemiyorum.

Madeline: Bence kimse Türkiye hakkında fazla bir şey bilmiyordu. Burada çok şey öğrendik.

Aygen: Ben buraya gelmeden önce Almanlar hakkında çok başka şeyler düşünüyordum. Burada öyle olmadığını gördüm.

Elif: Almanlar beklediğimizden daha sıcaktı.

Myriam: Dolu dolu geçti. Tek sorun boş zamanlarımızın yetersiz olmasıydı.

Tayfun: Sizi hiç unutmuyacağız.

Rebecca: Çok güzel bir 10 gündü. Türklere ilgili çok şey öğrendim.

Katharina Fischer: Çok ilginçti. Beklediğimden farklı bir Türkiye ile karşılaştım. Daha önce Antalya'da buldum. Ondan çok daha farklıydı. Yeni arkadaşlar edindim. Deneyim oldu.

Felix: Bolu çok güzeldi. Şehir olarak çok farklı bir yer bekliyorduk; ama çok modern ve doğası güzel bir yer. Grup çok iyiydi. Türk insanları ve tarihi hakkında bilgi edinme fırsatı buldum. Değişime katıldığım için mutluyum.

Cemal: Beklediğimden çok daha iyi bir değişim oldu. Herkese teşekkür ederim. Yeni insanlar tanıdık ve birçok şey paylaştık.

Eva-Maria: Bence biz birlikte çok iyi hareket ettik. Misafirperverliğiniz beni çok etkiledi. Kimseden olumsuz bir tepki almadık. Her şeyi tartışma fırsatımız oldu.

Turan: Koordinatör gruba çok teşekkür ederim. DSİ'deki abilerime çok teşekkür ederim. Bana yardımcı olan herkese teşekkür ediyorum.

Nur: Alman kültürünü öğrendim. Bu kadar cana yakın arkadaşlar edindiğim için mutluyum.

Jennifer: Politika ve sosyal konularda daha çok tartışmak isterdim. Bir de boş zamanlarımızın daha fazla

olmasını isterdim.

Özgehan: Almanlar hakkında çok şey duymuştum ama çok daha farklı olduklarını gördüm.

Johanna: Ben çok eğlendim. Çok mutlu oldum. Benim için tipik Türk erkeği imajı değişti. Türkiye hakkında ve Türk insanı hakkında çok şey öğrendim. Bence iyi bir gruptuk.

Ruth: Buraya gelmeden önce sıkıntılıydım; ama şimdi çok mutluyum.

Zlatka: Bu sene yaptığımız en iyi değişimdi; çünkü çok güçlü duygusal bağlar kuruldu. Bu değişimde yaşadıklarımı incelemek ve düşünmek istemiyorum çünkü bunlar aklımda ve kalbimde.

İdil: Bu benim koordinatör olduğum ilk toplantıydı. Elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalıştık. Önemli olan her iki grubun da kaynaşması ve mutlu olmasıydı, bunu da başardığımızı düşünüyorum.

Duygu: Ben de gelmeden önce bu kadar kolay kaynaşabileceğimizi düşünmemiştim. Susanne ve Zlatka'ya teşekkür ederim.

Susanne: Her şeye açık olmaya çalıştım. Rahat bir program geçirdik. Ben de sizden çok şey öğrendim.

Can: Ben bir değişim için 10 günün uzun olduğunu düşünürdüm; ama şimdi gördüm ki çok kısa bir süreymiş. Sizlerle tanıştığım için mutluyum.

Akşam

Bolu gençlerinin de katıldığı veda gecesi akşam yemeği ile başladı. Yemeğin ardından Bolu'dan 5 gencin oluşturduğu müzik grubu konser verdi. Konser arasında Alman katılımcılardan Madeleine Gereke'nin doğumgünü kutlandı ve pasta kesildi. Gece sonunda tüm katılımcılara nazar boncuğu hediye edildi.

09.08.2002 CUMA :

Ayrılış